

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:

Pe an 28 cor. 1/2 an

14 cor. 1/4 7 cor.

Un număr 30 fileri.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 32 coroane

1/2 an 16 cor. 1/4 an

8 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 84 fil., a doua
oară 72 fil., a treia
oară 60 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Mercurea și Sâmbăta.

Cetind un raport.

În numărul nostru proximo publicăm darea de seamă asupra activității literare a teologilor din seminarul nostru domestic. Cetitorii vor afla în raport multe lucruri interesante, preoții reminiscență din viața de odinioară.

Dela încercări timide până la străduințe mai pronunțate toate își află calea și locul în societate de lectură a unor oameni trecuți peste primul prag și gata a sări la intervale și peste al doilea.

Poezioare s'au citit, schițe, nuvele s'au scris, discuțiuni s'au rostit, polemici s'au susținut, cu un cuvânt tot ceea ce e de interes pentru tineri dela vârsta de 20 până la 24 ani.

Așa va fi fost aceasta nu numai în societatea teologilor din Blaj, ci și în cea din Gherla, Orade și Lugoj și în toate societățile tinerilor, cari ies azi-mâne pe scena cea mare a vieții, unde trebuie să fie pregătiți și înarmați cu toate armele științelor, dacă voiesc să cucerească lumea.

Ceea ce trebuie să accentuăm e împrejurarea, că întreaga activitatea aceasta extrașcolară, rămâne prea ascunsă de ochii publicului și roadele ei nu mai avem de un timp încoace ocazie să le remarcăm, și afară în viață. Societățile literare ale tineretului nostru din seminarul se reduc la cadre, tot mai strâmte și nu se mai caută legătura cu publicul mare din afară. Tineretul nostru își mântue chestiile și aptitudinile sale literare în familie *entré nous*. Ias că nici timpurile prielnice nu au fost, ca să mai vedem câte un opșor apărut din lucrările societății de lectură, ori vre-o traducere din cutare operă celebră, puțin accesibilă publicului, dar semnificativ, că nici baremi singuraticii nu mai apar debutând în foia și

coloanele ziarelor. Poetaștii și prozatorii, cari de regulă promit, au dispărut aproape total din seminariile noastre.

Cu toate că în seminarii s'au format în toate vremile scriitorii și oratorii viitori. Din seminarii au ieșit bărbații cu pregătiri temeinice, nu numai pe teren bisericesc, ci și cunoscătorii cei mai adânci ai literaturii științifice și frumoase. Nici nu se potea închipui nicăieri o educație mai vastă și multilaterală ca în seminarii, unde umbra castanilor și tăcerea mistică a celorlalte anume predispun pe elevi spre perfecțiune.

Unde sunt deci talentele și de ce se ascund ambițiile? Ziarul acesta, care ani întregi și a avut colaboratorii săi din șirele tinerilor seminariali, de mult nu mai are fericea să-i salute în coloanele sale. Parcă sunt moarte seminariile și lipsit de ambiții mai serioase tineretul.

Trec anii tinerețelor și zilele sbuciumărilor juvenile. Să nu creadă nime, că acestea se mai rentorc vreodată. Ceea ce a întrelăsat omul la tinerețe nu mai are curajul să cultive afară în viață, unde alte nevoi și năcazuri necunoscute îl așteaptă. Pe un om cu aptitudini de scriitor, care nu caută ocazia să se manifeste în anii focului juvenil, ci ci își îngroapă talantul în pământ, îl va petrece întrelăsarea aceasta ca un cântec mortuar toată viața. Căci cultivarea frumosului își are totdeauna farmecul său și cultivătorii își au și ei prerogativele lor în viață.

Când felicităm deci pe tinerii noștri din seminar la frumoasa activitate a societății nu putem să nu le atragem atențiunea, ca și la rubrica activității lor literare se potrivește proverbul — non scholae, sed vitae.

Din Oradea.

Încă odată Concursul.

Raportul meu modest despre serbările dela concursul din Oradea, printr'o greșală regretabilă a cărei vină n'o poartă însă nime, a apărut necomplet. A rămas adecă o parte din aceea corespondență pe masa mea de scris, și având foarte mult lucru și multe feluri de ocupațiuni, n'am luat seamă până târziu greșala.

Îmi iau deci voie să o completez acum ulterior, dacă mi-se va da voie.

După predarea adresei de omaj Ilustrității Sale și după răspunsul înduioșetor al sărbătoritului, ne-am adunat la ospitala masă a P. Sfinției Sale Episcopului nostru. Am fost la acel prânz bogat ca la 75 persoane, preoți și mireni.

Șirul toastelor l-a deschis cuvântul mișcat, cald, puternic și răpitor a Sfinției Sale Episcopului Radu, care cu verva oratorică extraordinară cunoscută a trecut în repede revista întâmplărilor anului din urmă, atât de bogat în evenimente istorice pentru dieceza noastră și mai ales pentru întreaga noastră provincie metropolitană. — Și aici Il. Sa se arată — ca și prin faptele sale pentru cari a fost sărbătorit — înflăcărat de zel apostolesc pentru sufletesc al tuturor credincioșilor, și pentru binele bisericii românești și unite, și a întregului neam românesc de pe aceste plaiuri.

De închere mulțamește iarăș dragostea caldă a fiilor săi sufletesti, care-i va fi întărire în lupta grea și până acum purtată, și în aceea și mai grea înaintea căreia stăm acum în preajma vremilor extraordinare. Cere darul de sus asupra aceluia care va fi merit în cel mai apropiat viitor să conducă destinele bisericii noastre ca mitropolit, ca prin el să ajungă la limanul lin al păcii, să se întărească cași stânca, lucrând cu putere mântuirea sufletelor nemuritoare.

Îi răspunde prin cuvinte, dar înțelepțește rânduite Il. Sa Dr. Florian Stan prepozit și vicarul general, mulțămind în numele Capitlului și a întregului cler pentru binefacerea primirii în Seminar și Internat a odraslelor tinere, a speranțelor părinților, a diecezei și a neamului nostru.

Dea Dumnezeu sfântul, ca în nici unul din cei primiți în favoruri să nu trebuească să ne înșelăm. În deceniul din urmă au fost — nu unul-dei — cari au uitat de tot că au crescut pe pânea vlădicilor și a preoților, și ieșind în viață, drept mulțămită se silesc să ponegrească pe binefăc-

torii lor și să lucreze și să trăească contra învățăturilor și moravurilor în cari au fost crescuți!

În numele institutelor din Bins a vorbit Rev. Domn Vasile Ștefanică, dir. gimn. Apoi protopopii Aug. Târziu (Cherelău), George Maior (Șeitini) și Iosif Patak (Zăzori).

În special e vrednic de remarcat toaștul simpaticului și vrednicului protopop al Bocșigului Demetriu Nyistor. D-sa vorbește todeauna cu spirit și de aceea todeauna e ascultat și aplaudat cu plăcere. De data aceasta cu sinceritatea care-l caracterizează a spus, că la venirea în dieceza a Il. Sale Dr. Iacob Radu canonic, a simțit oareșcare răceală față de Il. Sa, oareșcare nedumerire față de rostul venirii Sale la noi, și tot așa majoritatea clerului diecezan. Din toamna tăcută, când Il. Sa Iacob Radu cași delegat episcopesc a vizitat parohiile din Arad și Cianad, a fost uimit, cucerit cu totul, văzând adevăratul zel apostolesc cu care a vestit în satele pe unde a umblat, cuvântul lui Dumnezeu, îndreptând, sfătuind, vizitând, indemnând, unde cum a aflat de lipsă spiritul ager. N'a luat în seamă nici o greutate, nici trudă, nici o neplăcere a unor călătorii întinse și ostenitoare, împreunate cu chemare și mai grea și ostenitoare.

Priceperea, bunăvoința, zelul acesta îl arată pe Il. Sa Iacob într'o lumină până aici necunoscută preoșimii și poporului nostru, — și au făcut ca inimile să se întoarcă cu dragoste, și simpatie către Il. Sa, — mulțămindu-i pentru clipele de înălțare sufletească, întărire, mângâiere și sfătuire, câștigate preoșilor și poporului credincios din Arad și Cianad. În sfârșit îi dorește viață încă lungă în mijlocul nostru, ca și pe mai departe să poată gusta roadele activității lui pastorale.

Dintre preoșii din Arad și Cianad au fost mulți de față și au aplaudat frenetic pe orator și au felicitat viu și cu căldură pe sărbătoritul; tot asemenea și preoșimea din Sătmar, care asemenea îl cunoaște pe Il. Sa din această parte a activității Sale, căci și prin Sătmar a fost la vizitație canonică. Ne-am alăturat câtră ei cu plăcere și noi Bihoreni, — și sperăm tare că și nouă va binevoli a ne da prilej să cunoaștem și noi, mai ales bietul nostru popor calitățile acele distinse, cari au schimbat sufletele și le-au atras câtră El. Cuvintele cari le-a rostit, surprins de neașteptata sărbătorire caldă și sinceră și tot-deodată — credem — l-au și mulțămit auzind prin rostul celor chemași, că truda și greutatea zilelor acelora a avut pretutindeni rezultat bun și folositor sufletesc.

Sperăm tare, că nu-și va trage la vremea sa bunăvoința și osteneala nici dela noi Bihoreni, dela fiii poporului nostru credincios, ca și în sufletele lor să fie întărită credința, să sibă și ei mângâierea, că mai marii se gândesc la ei, îi învață și se silesc să-i ducă pe drumul cel bun!

Peste tot, concursul acestui an, restrins în cadre, a fost bogat în evenimente și întâmplări mângâitoare, și în sufletele tuturor acelora, cari se luptă pentru binele diecezei, și mântuirea sufletelor, — poate încolți, crește și întări speranța, că dieceza noastră va putea purta lupta pentru exis-

tență cu șanse de biruință, și cu ajutorul Domnului și împreună — lucrarea tuturor celor buni va și birul.

Doamne ajută! Așa să fie!

2 Aug. 1918.

Bărcăuanul.

Din dieceza Gherlei.

— Ep. Szabó. — Ep. Hosszu. —

II.

Cifrele vorbesc. Dr. Ioan Szabó episcopul de pioasă amintire a lăsat diecezei de Gherla averea ce urmează: Vezi Starea fondurilor diecezane de Gherla cu finea anului 1917, administrate de Capitlul cathedral.

Dr. I. Szabó, s. liturgii	cor. 19.019.02
> > > catedrală	> 15.753.08
> > > instruct de cai	> 446.86
> > > diecezan comun	> 94.271.56
> > > rezerva realităților >	> 14.234.32
> > > diec. comun p. cai >	> 621.43
	în total > 144.346.27

Episcopul Dr. Ioan Szabó în dieceza săracă de Gherla fără dotațiune de domenii și numai din salar erarial de 40.000 coroane a făcut cruțări și a lăsat după sine avere diecezei sale suma de 144.346 cor. Acest episcop bârfit în viață de opiniunea publică atât de rău informată, atât de puțin cunoscătoare de vredniciile unei persoane atât de înalt puse, a dovedit după moartea sa, ce om vrednic a fost, ce inimă nobilă a purtat în pieptul său, cât de mult a iubit pe fiii săi sufletestiși cât a făcut pentru ei.

La moartea lui ziaristica, mai ales cea cu caracter neunit i-a ponegriit numele și memoria și l-a prezentat ca pe un nevrednic. Și nu s'a sculat nimeni întru apărarea memoriei lui. Noi fiii lui sufletești purtăm un păcat pe conștiință pentru această pusilanimitate și suntem datori cu rehabilitarea memoriei lui întinate.

Ep. Szabó a fost om cu inimă bună, nobil în simțemintele sale și cu ambițiune nobilă. A fost morbulent și acestei împrejurări i-se atribuie că a fost greoiu și nu a ieșit la visitațiuni canonice și acestei împrejurări i-se poate atribui, că nu a dezvoltat multă activitate întru organizarea diecezei.

A fost acuzat în viață de slugărnice față de guvern. A fost văzut rău din partea multora, pentru că a stat bine înaintea guvernului. Însă aceia au fost scurt văzători în judecata lor. Un episcop salarizat de guvern, cum poate să-și bată pieptul și să se laude cu naționalismul său? Respectul ce l-a avut înaintea factorilor de guvernament și l-a stors prin calitățile sale foarte distinse prin talentele sale, prin știința sa și prin ținută sa. Biserica sa și drepturile ei le-a apărat.

Guvernul a cercat să introducă limba maghiară ca limbă de propunere a studiului religiunii în gimnaziile din Măramarossziget, Nagybánya și Szathmár. Episcopul Szabó a protestat și a purtat luptă cu guvernul și a ieșit învingător. Guvernul a voit să introducă limba maghiară ca limbă de propunere în seminarul teologic din Szamosujvár—Gherla. Episcopul Szabó s'a opus, a luptat și a ieșit învingător. E drept, că a introdus limba latină în se-

minar, dar numai paralel cu limba română. Se explică latinește, dar se explică și românește, se răspunde latinește, dar se răspunde și românește. Apoi limba latină e limbă clasică.

La alegerea de mitropolit în locul marelui mitropolit și Mecenate Dr. Ioan Vancea de Buteasa, episcopul Szabó a primit numai 20 voturi. Guveunul l-a înbiat să primească a fi întărit de mitropolit, însă episcopul Szabó a refuzat, zicând, că dacă nu a întrunit încrederea clerului alegător, nu poate primi. Iată caracterul său antic.

Unde poți găsi astăzi bărbatul pus la o ispită așa de grea și să iasă învingător de sine? Un Szabó a făcut-o. El a fost caracter de aur. *Fractus si illabatur orbis, inspavidum ferient ruinae.*

Cine știe, dacă se alegea Szabó de mitropolit, oare se înființă episcopia de Hajdudorogh?

Cine știe, dacă eră ales Szabó la scaunul de mitropolit, oare nu ar fi astăzi gimnaziul din Blaj mai asigurat? Dacă din sărăcie a lăsat moștenire de sute de mii, cât ar fi lăsat după sine din venitele unui domeniu de 3000 jughere, cât face dotațiunea arhiepiscopului și mitropolitului din Blaj. Cifrele sunt foarte elocvente.

Notez, că rezerva realităților lui Szabó este prețuită după stările de dinainte de războiu. Cât prețuesc acele astăzi?!

Am scris aceste ca un mic prinos al pietății, ce dătoresc fostului meu parinte episcop, care m'a primit în numărul clerului, sub auspiciile căruia mi-am făcut anii de teologie, care mi-a conferit darul preoșiei prin punerea mânilor pe capul meu și care pe rând mi-a conferit trei beneficii. Recunoștință veșnică îi dătoresc. Fie memoria lui în veci binecuvântată.

Binevoitorul cetitor să nu creadă, că scriitorul acestor rânduri ar fi fost favoritul episcopului Szabó și ca atare scrie aceste. Nu a fost favoritul, ci din contră a fost preterat din partea episcopului cu ocaziunea primirii la teologie. Având dintre concurenți testimoniul cel mai bun, eră îndreptătit a fi trimis la seminarul central din Budapesta. Pentru aceasta stăruia și bunul și inimosul său Profesor de teologie d. Atanasiu Demian, căruia episcopul îi replică: D'apoi Domnieitale nu-ți trebuiești buni în seminariul nostru? Și a fost trimis un anumit Mărcuș la seminarul central. Eu am rămas în seminarul din Gherla. Fie laudat Dumnezeu, că bine a fost așa.

Despre inima bună a episcopului Szabó servească următoarele: Ca preot începător am fost dispus în parohia Zalnoc în Selagiu. Soția mea crescută în Dés la casa părintească, foarte tină, numai de 16 ani, s'a aflat foarte înstrăinată în așa mare depărtare. Slăbise de dorul de casa părintească și mă temeam, că o voi pierde. L-am rugat înduioșător pe episcopul, să prevină o atare catastrofă. Și a făcut în pripă, m'a dispus la parohia Săplac lângă Gherla, unde soția mea s'a făcut bine.

III.

La: Starea fondurilor diecezane de Gherla administrate de Capitlul Cathedral la 31 Decembrie 1917 se află un adaus, unde cetim următoarele:

Banii luați în administrare dela Ilustrisimul Episcop Dr. Vasile cândva Hosszu.

I. Dăruirea pentru edificiul preparandiei de băieți, starea la finea 1917	cor. 211.539.98
II. Bani menți pentru aranjarea internă a edificiilor nouă diecezană	> 110.155.41
III. Bani colectați pentru bibliotecă poporală:	
a) din America	> 4.115.65
b) din dieceză	> 10.410.31
IV. Ajutorul de stat pentru edificarea reședinței epp. și a semin. teol. la 30/VI 1917	> 612.660.—
V. Diverse depuneri (casa Roma, biser. Roma, Adrian)	> 3.821.20
Suma cor. 952.702.55	

Tot în această arătare aflăm:

Dr. Hosszu, diec. comun	cor. 86.226.47
Seminarial al epplui Vasile	> 33.682.96.

Ce să admirăm mai mult: Dăgînța sa de albină, cu care a adunat averea, sau inima sa mare, generoasă, cu care a cuprins pe diecezanii săi și le-a lăsat atâta moștenire?!

Ce să admirăm mai mult în episcopul de fericită aducere aminte: Spiritul său perspicace, cu care a văzut toate lipsurile diecezei, ori spiritul său de inițiativă, cu care a dat ființa atâtor instituții de folos imenz diecezei în așa interval de timp scurt cât i-a fost episcopia sa binecuvântată în dieceza de Gherla?

Bărbat și episcop providențial, fi binecuvântat în plaiurile tainice unde petreci. Caută spre noi cu ochii Tăi plini de bunătate și mijloacește cu rugăciunile Tale la tronul cel ceresc, ca urmașul în soanul Tău glorios, să poată călca pe urmele Tale.

Reteag, la 26/VII 1918.

Ioan Sonea,
adm. protop.

Războiul european.

Ofenziva ententei din Apus continuă cu toată înverșunarea. Trupele franceze și americane după ce a ocupat Soissons-ul, au atacat cu vehemență linia dintre Soissons și Reims, dar fără succes, căci rezervele germane i-au respins. Generalul Foch a încercat deci la un alt punct spargerea liniilor germane. Ofensiva aceasta a fost introdusă la Amiens între râurile Ancre și Avre. Trupele anglo-franceze folosindu-se de negurile groase, au înaintat spre liniile germane, sprijinite de sute de tancuri (care de războiu), cari au spart largi uliți printre liniile infanteriei germane și au pătruns în pozițiile artileriei. Germanii au fost siliți să se retragă, lăsând în mâinile inamicului vre-o 24,000 prizoneri și câteva sute tunuri. Comunicatele oficiale mai nouă aduc știrea, că ofensiva ententei s'a oprit la nord de Amiens, în sud însă francezii continuă înaintea în liniile evacuate de germani, cari după presemne se retrag aci în pozițiile lor vechi de dinainte de 21 Martie.

În legătură cu ofensiva francezilor din Apus și-a cercat norocul și la sud generalul Diaz, care a atacat după o mare pregătire artilerică, trupele austro-ungari între Cavone și Asiago, dar n'a avut succes. Italianii au fost respinși pe întreagă linie, suferind mari pierderi în morți și răniți.

Condiții de primire

în Institutul și Internatul pedagogic gr.-cat. român din Balázsfalva—Blaj pe anul școlar 1918/19.

Inscrierile se vor face în 2—4, iar prelegerile se vor începe în 5 Septembrie et. n. Tinerii cari se înscriu de elevi ordinari, sunt obligați să locuiască în Internat.

Elevii vor aduce cu sine: 1. Extras de botez dela parohul respectiv; 2. Extras matricular dela matriculantul civil; 3. Atestat medical, prin care se dovedește întregitatea trupeză și sufletească; 4. Atestat despre absolvirea alor patru clase gimnaziale, civile ori superioare poporale, respective a cursului pedagogic anterior; 5. Certificat de cetățean ungar dela primăria comunală; 6. Ceice în anul trecut n'au cercetat nici o școală, atestat de moralitate dela parohul respectiv; 7. Declarația părinților ori a tutorilor, iscălită de doi martori, în care aceștia declară, că cunosc condițiile de primire și se obligă a solvi taxa anuală regulat. Ceice au fost și anul trecut elevi ai Institutului nostru, vor aduce numai actele de sub Nr. 4, 5 și 7.

Elevii vor plăti următoarele taxe: La Institut: 12 cor. pentru fondul regnicolar de penziune al profesorilor, 16 cor. taxă de înscriere, didactru anual 60 cor., apoi 2 cor. pentru fondul de excursiune și alte 2 cor. pentru biblioteca elevilor, — laolaltă 92 cor. Scutire dela aceste taxe nu se dă. La Internat taxa anuală e 1200 cor., dintre cari 200 cor. se vor plăti în naturale (grâu, cuscuz, orz, unsoare, slănină, chimin, lestar, ouă ș. a.), cari se vor socoti în prețul maximal. Taxele Internatului se vor plăti în trei rate anticipative.

Vor mai aduce cu sine elevii: 1. o carte de rugăciuni; 2. 4 părechi de schimburi de pânză sau gioigiu, bune; 3. cel puțin 6 baste, 4. 2 părechi de încălțăminte și cel puțin patru părechi de ciorapi sau de obiele; 5. o saltea (sac de paie) și 2 lepedee (cearceafuri) de pus pe saltea; 6. 2 perini și 4 fețe de perină; 7. 1 țol sau plapomă; 8. un lepedeu pentru acoperirea patului, cusut ori țesut cu motive românești; 9. 1 perie de vesminte și 3 perii de încălțăminte; 10. 1 perie de dinți; 11. cel puțin 3 ștergare și 2 piepteni, unul des și altul rar; 12. 2 salvete; 13. 2 pahare de apă; 14. un lăcat bun pentru pulpit și 15. o ladă prevăzută cu încluzătoare, în care ței vor păstra albiturile. Pe fiecare bucată de haină se va coasa monogramul. Toate acestea le vor arăta elevii la începutul anului superiorității Internatului.

Ceice nu vor plăti regulat și anticipativ, nu vor putea fi primiți în Internat.

Blaj, la 19 August 1918.

Direcțiunea.

Informațiuni.

Distincție. Ni-se scrie, că Cuvioșia Sa starițul mănăstirii din Hustberonya *Coloman Gavriș*, a fost distins cu crucea de oficer cl. II. a „Crucei roșii“ pentru merite câștigate pe acest teren.

Din dieceza Orăzilor. La stațiunea cantordocentală din *Moorea—Apatelek* (com. Arad), situată în districtul protopopesc al Boresebeșului, se escrie concurs cu terminul de 20 August 1918.

Dăruiri. Dl *Ioan Herța*, arândator la domeniul fundațiunei Șluțane din Vidrasău, a trimis pentru seepurile „Societății meserieșilor români din Blaj“ cor. 200. Din suma aceasta cor. 100 s'au înregistrat la taxa membrilor fondatori, iar cor. 100 la fondul casei meserieșilor.

Fapta harnicului arândator Herța e vrednică de toată lauda. Il cunoaștem de pe vremuri ca pe un om înțelegător și gata de orice jertfă pentru binele obște al neamului. Dumnezeu să-i respălătească înzecit!

— La „fondul văduvelor și orfanilor de meserieși“ înregistrăm contribuirea de cor. 840, trimisă de părintele *Ioan Costin* din Cristur.

Pentru dăruiri mulțămeste în numele comitetului
G. Precup
president.

Procesul damelor române din Brașov. Tribunalul militar din Cluj a început debateră procesului, intentat, mai multor dame de elită din Brașov pentru tradare de patrie. Sunt învinuite, că la intrarea trupelor române în Brașov au întâmpinat ostirea inamică cu fleri, au fraternizat și s'au constituit în o societate a „Crucei roșii“, pe care au oșliat-o „Crucei roșii“ din București. Inculpatele sunt: Dna Nic. Dușoiu cu fetele Stella și Margareta, dl Dr. Iosif Pușcariu cu soția, studenta în medicină Lia Dima, soția avocatului Constantin Moga, dna Dora Pușcariu, soția dlui Dr. Tiberiu Brediceanu, dna Elena Dr. Dan și soția preotului gr.-or. din Brașov Iosif Maximilian. Procesul decurge încă.

Albumul de războiu al regimentului de art. grea de câmp nr. 35. Regimentul 35 de artilerie a hotărât redactarea unui album, care se cuprindă istoria acestui regiment și brava lui atitudine pe întreg decursul acestui războiu. Venitul este al invalizilor, văduvelor și orfanilor regimentului. Redacția albumului ne trimite un Apel, din care extragem următoarele:

Ne adresăm deci la toți acei, cari au notițe, fotografii referitoare la regimentul nostru, să grăbească a ne ușura tipărirea fără amânare a opului nostru, trimițându-ne însemnări, notițe, schițe, tablouri a luptătorilor regimentului nostru, cari rămân astfel eternizate în opul nostru; toate manuscrisurile și fotografiile le rețnapoim fără amânare.

Rugăm și pentru a trimite avizuri și scrisori, enarări din bătaie fără considerare la formă. Totodată ne rugăm a ne sprijini prin propagandă intensivă în cercurile cunoscuților și prietimilor, înmulțind considerabil subscrierile de abonament.

Prețul opului: ediția pop. 30 cor. (50 cor.); ediția fină 40 cor. (60 cor. și pentru 1—200 exemplare de lux numerizate și subscribe de însuși comandantul regimen-

tului 200 (250 cor.) anticipând suma. Prețul din paranteză se înțelege la trimiterea cu rambursă a opului.

Pentru orice informațiuni stă la dispoziție *Redacțiunea Albumului Reg. 35 de artilerie grea de câmp, Seliște*. Aici sunt a-se adresă și toate scrisorile, fotografiile și comăndele.

Nu călătoriți fără bilet. Unii călători se folosesc de înghesuiala ce domnește de un timp în trenuri, spre a călători fără bilete. Ministrul comerțului a dat o ordinațiune foarte aspră împotriva acestor călători. Oricine va fi găsit în tren fără bilet, va avea de plătit taxa îndoită a drumului, făcut, în orice caz însă trebuie să plătească cel puțin 10 cor. (chiar dacă taxa îndoită face mai puțin). Această gloabă se va plăti și în caz când trenul nu s'a pus încă în mișcare.

Cine umblă pe peronul gării fără bilet de peron (de 20 fileri) plătește 2 cor. pe deapsă. Călătorul este în drept să ceară numai un loc în clasa, pentru care a luat biletul, iar de nu este loc, va călători într-o clasă mai jos și va putea cere diferența (deosebirea) dintre clasa plătită și cea în care merge. Dacă nu vrea, poate întrerupe călătoria și cere banii înapoi pentru bilet și taxa de bagaj. Deci nu va mai putea călători nimeni într-o clasă mai bună, de pildă a doua, dacă nu este loc în a treia, cum se făcea până acum.

Petrecere. Tinerimea română din Turda și jur, aranjează *petrecere de vară* în 28 Aug. st. n. (S. Marie) în sala cea mare a reșetei orașenești (Vigadó). Venitul curat este destinat pentru Sanatoriul de tuberculoși și alte scopuri filantropice.

Posta Redacțiunii.

V. M. Ce mai întindeți vorba pe lucruri mărunte?
s. Stii povestea cu țiganaul când a ajuns popă? Omul cult știe cu ce e dator colegilor.

Turbarea la om.

Turbarea este una din boalele cele mai periculoase, cunoscută din timpuri foarte îndepărtate și mai bine descrisă prima dată de Aristotel. Este o boală contagioasă ce se transmite la om prin mușcături de animale domestice sau sălbatică *turbate*. Boala se caracterizează prin simptome nervoase după un oare care timp dela mușcare, după cari în curând urmează moarte.

Etiologia patologică ne arată că acolo mai dese cazuri de turbare sunt atribuite mușcăturilor de: câni, pisici, vite și lupi turbați. Mușcăturile cele mai profunde și cari ating părțile descoperite, ex. față, mâni, piept etc. sunt cele mai periculoase.

Din simptomologia acestei boli se poate vedea că perioada de *incubare* adică dela mușcare și manifestarea simptomelor (semnelor) boala trece o perioadă de timp între o *lună și două luni* și câte odată și mai mult.

Turbarea odată declarată trece prin *trei perioade* și anume: a) prima perioadă este perioada inițială sau *incipiantă* în care în cel mușcat mai întâiu se modifică *caracterul*, persoanele acele devin mai întâiu triste, deprimare melancolice — sau din contră foarte agitate. — În unele cazuri mușcătura vindecată cicatricea produce dureri foarte mari.

A II-a b) Perioada de *excitație* se caracterizează prin *hipercasterie* (o sensibilitate foarte pronunțată sub toate formele ei.

Bolnavul se pare foarte plictisit, obosit chiar și pentru cele mai mici lucruri, orice șgomot îi face rău și îl enervează până când chiar și lumina mai intensivă n'o poate suferi.

Și mai târziu — orice contact din nervos se transformă în dureros, îi determină accese tetaniforme foarte dureroase. Deasemenea deglutiția adică înghițirea îi devine imposibilă și foarte dureroasă apoi capătă un așa numit spasm al glotei încât nici apa n'o mai poate înghiți, din care cauză capătă un fel de frică de apă. Saliva n'o mai poate înghiți și i-se scurge un fel de lichid salivar spumos din gură, ori tot în perioada aceasta de iritație foarte des are accese de furie groaznică. Temperatura i-se ridică până la 40° și în unele cazuri mai rare contracțiunile pot fi așa de violente încât suferindul poate sucombă.

În a III-a Perioadă numită și astenică, bolnavul cade într'un fel de oboseală totală, — cu dilatarea pupilelor, aritmie cardiacă și în cele din urmă survine starea paralică cu diferitele ei forme de: semiplegie, paraplegie sau monoplegie etc.

La facerea diagnozei nu trebuie să confundăm această boală cu mania acută, cu diversele deliruri acute, cu stările convulsive. Cu unele boale de stomac așa numite spasmodice, cu anumite boli de inimă, sau cu tabesul ori histeria.

E de remarcat că mușcătura de câne sănătos la un isteric poate să-i producă simptome analoage cu cele ale unui câne turbat — iar forma aceasta se numește *forma rabică* sau *histerie rabiformă*.

În tot cazul când cineva este mușcat de un câne a cărui stare de sănătate e dubioasă sau când cânele e necunoscut — ori cari ar fi mijloacele ce am voi să le întrebuițăm fie prin spălarea și desinfecțarea ranei — fie prin deschidere largă și arderea cu fier roșu etc., nimic nu e mai sigur ca trimiterea pacientului la un institut anti rabic pentru a i-se face inoculări în contra turbării — căci metoda e cea mai sigură și nevătătoare. **Dr. Hăncu.**

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

„POPORUL“

institut de credit și economii, societate pe acții
în LUGOJ.

Prospect de emisiune.

Aduarea generală ordinară, ținută la 16 Aprilie a. c. a hotărât urcarea capitalului social dela 500.000 cor. la 1.200.000 cor., prin o emisiune nouă aler 7000 bucăți acții în valoare nominală de câte 100 coroane.

Condițiunile de subscriere sunt următoarele:

1. Acționarii vechi au dreptul la atâtea acții noi, câte de fapt posed din cele vechi cu prețul de 100 cor. și 5 cor. spese de emisiune.

2. Acționarilor vechi li-se rezervă dreptul ca tot după 2 acți vechi să subscrie 1 acție nouă cu prețul de 115 cor. și 5 cor. spese de emisiune.

3. Acțiunile cari eventual nu s'ar subscrie din partea acționarilor vechi, să vor vinde și reacționarilor cu prețul de 125 cor. și 5 cor. spese de emisiune; se vor vinde cu preferință însă bisericilor, școlilor și corporațiilor cu prețul de 120 cor. și 5 cor. spese de emisiune.

4. La semnarea acțiilor să solvesc spesele de emisiune și suma ce trece peste 100 cor. Restul se va plăti în modul următor:
Până în 1 Decembrie 1918 de acție 25— cor.
în 1 Februarie 1919 „ „ 25— „
în 1 Maiu 1919 „ „ 25— „
în 1 August 1919 „ „ 25— „

5. După sumele incurse însușirea termenului pe timpul cât acțiunile din emisiunea nouă nu vor participa la dividendă, să asigură 4% interese, iar după ratele restante vom compută 6% și vom aplica \$. 10 din statute.

6. Acțiunile din emisiunea nouă vor intra în toate drepturile, cari au cele vechi cu 1 Ianuarie 1920.

7. Pentru a lua hotărâre definitivă referitor la înmulțirea respective stabilirea capitalului social, toți acționarii atât cei vechi, cât și cei noi vor fi convocați la o adunare generală.

8. Terminul pentru semnarea acțiilor să fixeză din 15 August până în 1 Octombrie 1918.

9. Acționarii vechi, cu provocare la numărul acțiilor ce le posed, sunt rugați a-și însuși dreptul lor de optare în termenul fixat pentru subscriere, care drept pe baza cărților de evidență a acționarilor se va ratifica din partea direcțiunii.

10. Direcțiunea își rezervă dreptul de a reduce, la caz de semnare peste capitalul proiectat, semnările făcute de reacționari.

Lugoj, din ședința direcțiunii, ținută în 25 Iulie 1918.
Direcțiunea.

Sz. 10—1918.

lelk. hiv.

Feladási hirdetmény.

A felsőkőhéri gör. kath. egyház a tulajdonát képező érdő A. gazdasági osztályából mintegy 30—35 kát. hold területen lévő bükkfa tömeget, mely a kezelő m. kir. járási erdőgondnokság bevétele szerint 4275 tti. tűzifát foglal magában, Felsőköhéren (Marostorda vm.) 1918. szeptember hó 3-án d. e. 10 órakor a gör. kath. papi lak helyiségében tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbb ígérőnek eladja, de a fatömeg minő és mennyiségéért felelősséget nem vállal.

Az egész fakészlet kikiáltási ára a 11,755 K. bántpénz 10%, mely az árverés megkezdése előtt az árverést vezető elnök kezébe leteendő és vevők által a vételár 10%-ára kiegszítendő.

Bántpénzzel felszerelt s szabályszerű bélyeggel ellátott zárt írásbeli ajánlatok az árverés megkezdése előtt az eladó gör. kath. egyház gondnokságához beadhatók, de elkészett vagy kellően fel nem szerelt ajánlatok, valamint utána ajánlatok figyelembe vételni nem fogók.

Az árverésen más nevében részt venni akarók közjegyzőleg ellátott meghatalmazást s illetőleg cégjegyzési kivonatot kötelesek bemutatni.

Ajánlattevő a megajánlott vételárt számokkal és betűkkel tartozik kiírni és kijelenteni, hogy az eladás tárgyát képező faállományt, valamint az árverési és szerződési feltételeket ismeri s azokat magára kötelezőknek tartja.

Az erdőből a legközelebbi vasuti állomás 7—8 kilométer távolságu Nyáradremetén van.

A részletes árverési és szerződési feltételek eladó gör. kath. egyházi gondnokságánál Felsőköhéren, valamint a régi m. kir. járási erdőgondnokság irodájában Szászrégenban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Utánvétel nem díjazatik.

Felsőköhér, 1918. április hó 30-án.

A gör. kath. egyházgondnokság képviselőiben:

Gráma Gyula
gör. kath. lelkész.

Csaloka László
egyház gondnok.